Հարցաթերթ
Աշխարհագրություն առարկայի օլիմպիադայի հանրապետական փուլի
2025-2026 ուս. տարի
/տևողությունը – 120 րոպե/
10 – րդ դասարան

1. Պնդումներից յուրաքանչյուրի համար նշել՝ ճիշտ է, թե՝ սխալ 2միավոր

ա. ՀՀ տարածքում տիրապետողը բարեխառն կլիմայի վերընթաց տիպերն են:
բ. ՀՀ տարածքում չափավոր շոգ կլիմայի տիպը հանդիպում է հիմնականում Տավուշի և Սյունիքի մարզերում:
գ. ՀՀ տարածքում միագումար ճառագայթման առավելագույնը գրանցվում է Արմավիրի մարզում:
դ. ՀՀ հարավ-արևելքում արևափայլն ավելի փոքր է, քան հյուսիս-արևելքում:
ե. Վերջին հարյուրամյակում ամենաշատ զոհերի հանգեցրած բնական աղետը ջրհեղեղներն են:
զ. Ջրհեղեղներից մահացածների քանակը վերջին հարյուրամյակում ունի աճի միտում:
է. Վերջին հարուրամյակում ջրհեղեղներից ամենաշատ զոհերը գրանցվել են Բանգլադեշում:
ը. Ջրհեղեղների հաճախականությունը ունի աճի միտում

2. Ի՞նչ են նշանակում եզրույթներից յուրաքանչյուրը 1միավոր

ա. Դարավանդ բ. անեմոմետր

3. Նկարագրով որոշել պետությունը 1միավոր

Բնակչությամբ գերխոշոր այդ հանրապետության մայրաքաղաքը կառուցվել է լճագետային նստվածքների վրա և ինտենսիվ կառուցապատման արդյունքում տարեկան մինչև 50սմ նստում է: Լեռնային դիրքադրության շնորհիվ էլ անընդհատ ենթարկվում է ջերմաստիճանային ինվերսիաների, ինչն էլ ավելի է վատթարացնում մթնոլորտի աղտոտվածության պատկերը:

4. Ինչպե՞ս են կոչվում.

ա. Էլեկտրակայանները, որոնք ընդերքի ջերմությունը կամ դուրս եկող գոլորշին փոխակերպում են էլեկտրաէներգիայի 1միավոր

բ. Գյուղատնտեսական գիտության նվաճումների ու տեխնոլոգիաների ներդրման շնորհիվ կարճ ժամկետում բերքի քանակի կտրուկ ավելացումը 1միավոր

5. Խնդիրներ

ա. Ճանապարհորդը շարժվեց հյուսիսային արևադարձից այն օրը, երբ հյուսիսային բևեռում 12ժամ ցերեկ էր, 12 ժամ գիշեր, իսկ դրա նախորդ օրը արևը չէր ծագել: Ապա շարժվեց հարավ 5կմ/ժամ միջին արագությամբ: 240կմ անցնելուց հետո հասավ վերջնակետին: Ամսի քանիսին շարժվեց ճանապարհորդը և ամսի քանիսին հասավ վերջնակետ: 1միավոր

բ. Ելնելով տրանսպորտի տարբեր տեսակների ցուցանիշներից՝ կազմեք բեռնաշրջանառության շրջանաձև տրամագիրը 1միավոր

	Տրանսպորտի տեսակ			
Ցուցանիշ	Երկաթուղային	Ավտոմոբիլային	Խողովակաշարային	Օդային
Բեռնափոխադրումների ծավալ (մլն տ)	20	80	100	10
Տեղափոխման միջին հեռավորություն (կմ)	150	25	150	500

6. Ելնելով ՀՀ մարզերի և Երևանի համար բերված թվային ցուցանիշներից՝ կցված ուրվագծային քարտեզը վերածեք քարտեզագրամի, որն արտահայտում է բնակչության խտությունը՝ պահպանելով քարտեզի կազմման պահանջները (2միավոր) և պատասխանեք հարցերին:

Ցուցանիշ	Մարզեր և Երևան										
	Արագածոտն	Արարատ	Արմավիր	Գեղարքունիք	Երևան	Լոռի	Կոտայք	Շիրակ	Սյունիք	Վայոց Ձոր	Տավուշ
Տարածք (կմ²)	2753	2096	1231	5348	223	3799	2076	2680	4506	2310	2704
Բնակչության թիվ (հզ մարդ)	136	268	268	216	1141	229	293	242	117	49	118

ա. ՀՀ քանի մարզում է բնակչության խտությունը հանրապետության միջին խտությունից ավելի բարձր (0.5միավոր)
բ. Ո՞ր մարզի բնակչությունն է ամենաշատը ավելացել վերջին հնգամյակում (0.5միավոր):

7. Հայաստանում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-տուր կատարելու նպատակով զբոսաշրջիկը ժամանել է Զվարթնոց միջազգային օդանավակայան: Թվարկեք ՀՀ տարածքում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի նյութական մշակութային ժառանգության ցանկացած չորս օբյեկտ-հուշարձան ըստ Զվարթնոցի օդանավակայանից ունեցած հեռավորության՝ հաշվի չառնելով ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից դրանց խմբավորումները: 1միավոր

8. Բացատրել՝ հարցադրումներից յուրաքանչյուրի համար ներկայացնելով երկու հիմնավոր պատճառ
ա. Վերջին տարիներին աշխարհում էականորեն մեծացել են գյուղական և էկոտուրիզմի ծավալները: Ի՞նչ հիմնական պատճառներ ունի միտումը: 1 միավոր
բ. Ինդոնեզիան վերջին տարիներին ակտիվորեն մեծացնում է ռեսուրսների ազգայնացման քաղաքականությունը, որի շրջանակներում ընդհանրապես արգելվել է լիթիումի արտահանումը: Ի՞նչ տնտեսական նպատակ է հետապնդում Ինդոնեզիան: 1միավոր

9. Դիտարկեք CO_2 արտանետում/շունչ - ՀՆԱ/շունչ կապի տրամագիրը և պատասխանեք հարցերին

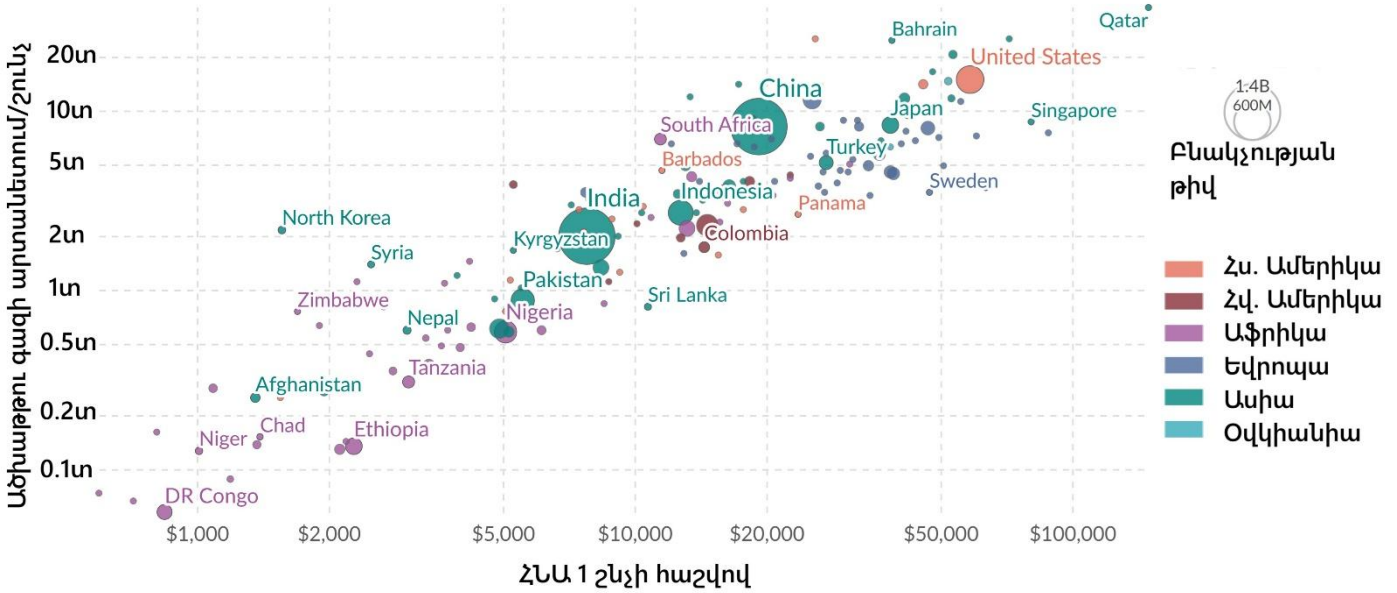

Data source: Global Carbon Budget (2025); Population based on various sources (2024); Bolt and van Zanden – Maddison Project Database 2023
OurWorldinData.org/co2-and-greenhouse-gas-emissions | CC BY

ա. Ինչպիսի՞ կոռելյացիա է առկա երկու երևույթների միջև Ասիայում (0.5միավոր) և ինչպիսի՞՝ Եվրոպայում (0.5միավոր)
բ. Ո՞ր աշխարհամասում է այս երկու փոփոխականների միջև կախվածությունն ամենաուժեղը (0.5միավոր) և ինչպե՞ս է փոխվում կոռելյացիան ըստ ՀՆԱ/շունչ ցուցանիշի աճի (0.5միավոր)

10. Նշել պատասխանը և հիմնավորել
ա. Տաք ջերմային գոտու սահմաններում ո՞ր աշխարհագրական լայնություններում չեն ձևավորվում պտտահողմեր և ինչու՞ 1միավոր
բ. Ո՞ր կիսագնդի բևեռամերձ գոտիներում են ծովերի սառցային երևույթներն ավելի երկար դրսևորվում տարվա ընթացքում և ինչու՞ 1միավոր

11. Համապատասխանեցնել ջրօգտագործման Ա-ից Դ տրամագրերը քարտեզում թվերով նշված երկրներին (օր.՝ Ա-1)

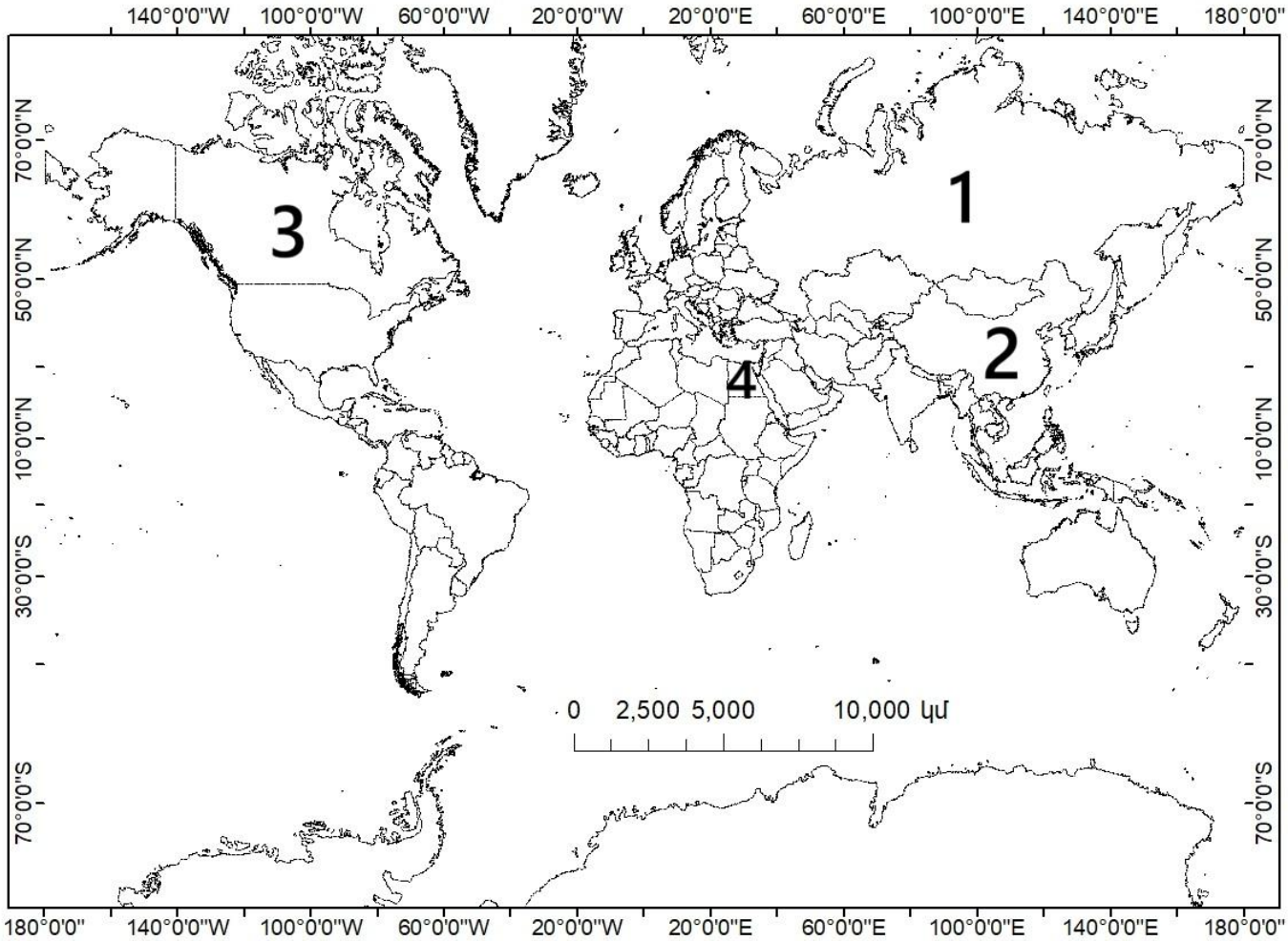

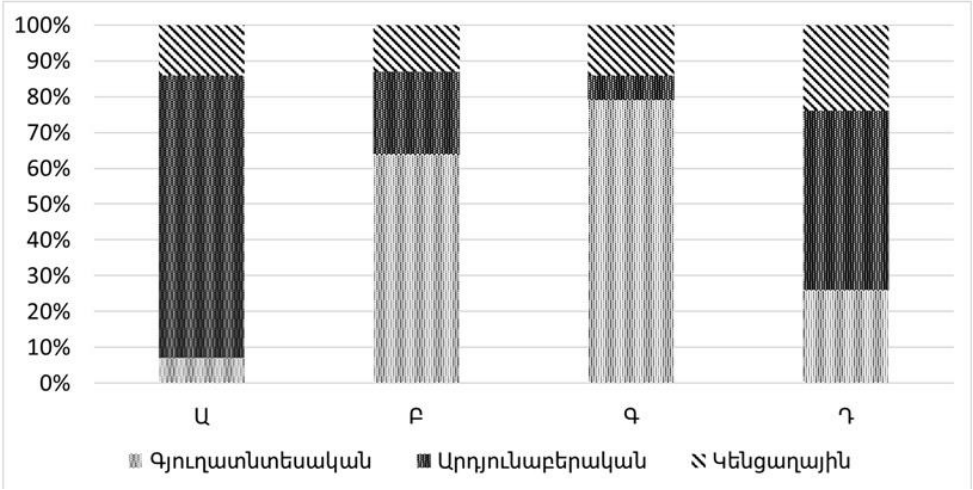

Առարկայական հանձնաժողովի նախագահ՝ Վ. Ասատրյան